

WOORDEN bij onthullen van STOLPERSTEINE Schoolstraat 12

Beste vrienden en straatgenoten

In augustus 2022 stuurden wij onze straatgenoten deze mail:

Zijn jullie bekend met het verschijnsel Stolpersteine? Dat zijn kleine gedenktekens voor in WO II weggevoerde Joden en andere slachtoffers van de Nazi's. Je vindt ze inmiddels in bijna alle landen in Europa, in de stoep vóór de huizen waar ze ooit woonden. Ook in onze huizen Schoolstraat 12 en 14 woonden tot in 1944 Joodse mensen, die door de Nazi's zijn weggevoerd. Om hen te eren en te gedenken willen wij in het trottoir vóór ons huis ook graag Stolpersteine laten plaatsen. Vraag aan jullie is of je daar eventueel bezwaar tegen zou hebben, om welke reden dan ook. Als dat het geval is, laat het ons dan a.u.b. weten en dan praten we er samen over.

Er zijn geen reacties over bezwaren gekomen, maar wel vraag: hoe zijn jullie daar achter gekomen? Wij vertelden dat we erachter gekomen zijn dankzij een schoolproject van het Bonifatius College in 2010, de leerlingen zochten contact met de bewoners van huizen, waar Joodse mensen in de oorlog hebben gewoond.

Vandaag 4 mei is het al weer 13 jaar later, 13 jaar tijd die ook wij nodig hadden om zelf actief te worden en echt te beseffen wat een drama er in onze stad, in onze straat, en in ons huis moet hebben afgespeeld.

Is dat echt waar, is dat werkelijk gebeurd, kunnen mensen dat elkaar aandoen, in het echt, niet zoals in de film, niet als in digitale spelletjes.

Rabbi Halevi zei ooit: "Gedenken is de ademhaling van de ziel"

Maar gedenken vraagt ook kennis en we weten zo weinig van het koopmansgezin Meijerson dat woonde in de Schoolstraat nummer 12. Bij hun vertrek was vader Arnold 51 en moeder Johanna 50 jaar. Zoon Alfred was 21 en dochter Hortense 15 jaar.

Wat we wél van de familie Meijerson weten is dat zij in 1941 hier in de Schoolstraat moeten hebben gewoond. Zoon Alfred is een poos in de Hugo de Grootstraat ingeschreven geweest, misschien op kamers, hij was vertegenwoordiger, we weten verder niets van hem. Maar zeker is dat zij met z'n vieren hier hebben gewoond en met elkaar zijn weggevoerd. En dat ze alle vier op dezelfde dag zijn vermoord, op 28 januari 1944.

Wat we wél van de familie Meijerson weten is dat zij in januari 1941 hier in de Schoolstraat moeten hebben gehoord, dat ze als Joodse inwoners van Utrecht zich moesten laten registreren bij het Bevolkingsregister, met betaling van één gulden, bij weigering mogelijk 5 jaar gevangenis.

Ze hebben zeker ook een Joden ster gedragen, die vanaf 1942 verplicht was voor alle Joden van 6 jaar en ouder, kosten 4 cent per stuk, af te halen bij de Joodse Raad. Die moest zichtbaar op borsthoogte worden gedragen.

Wim Rietkerk heeft zich als lid van de gemeenteraad enorm ingespannen om in Utrecht een Joods Monument te krijgen, hij zei bij de onthulling daarvan in 2015:

'Hier over dit trottoir liepen zij, met wat snel bijeengeraapte kleren en de hoogstnodige bezittingen. Hun dood tegemoet. De meesten van onze Utrechtse stadsgenoten werden via het toenmalige Maliebaanstation afgevoerd.

*70 jaar na de oorlog, gedenken wij hun namen, gegrift in Jeruzalemsteen op een muur. Bijna waren ze in vergetelheid weggezonden. **Vergetelheid maakt medeplichtig. Daaraan komt nu een einde!***

En de opperrabbin Jacobs zei in 2015 bij het onthulling het Joods Monument:

Verreweg de meesten hebben geen nabestaanden, omdat de grondigheid van de vernietiging, in nauwe samenwerking met de toenmalige lokale overheid, ook de nabestaanden heeft uitgeroeid. Naar hun namen gaat niemand op zoek.

Meer dan 70 jaar na dato.

Is het nog zinvol? Voor wie doen we het eigenlijk? Voor hen die afgevoerd en afgeslacht zijn omdat ze Joods waren? Hebben zij, die hun rust inmiddels al heel lang hebben gevonden in de nabijheid van G'ds Majesteit, dit indrukwekkende monument nog nodig? Doen we het misschien voor onszelf? Zij die daadwerkelijk zwaar of minder zwaar de fout zijn ingegaan wilden liever geen monument, geen herinnering aan het toen, voor hen gold slechts: de verstikkende doofpot, vooral geen monument!

Want er zijn er die verraad hebben gepleegd voor fl. 7,50 p.p. of meegewerkt als gemeenteambtenaar, die gehoorzaam en vlijtig de namen van de Joodse medeburgers doorgaf, of als politieagent, die gezagsgetrouw het bevel stipt opvolgde om de Joden op brute wijze uit hun huizen te slepen, of als een Minister die na de oorlog vlijtige NS medewerkers complimenteert omdat ze hun werk, hoewel het moeilijk was, toch hebben voortgezet en zo (ik citeer de Minister) 'de vaderlandse economie niet hebben geschaad in die afschuwelijke duistere periode'.

Wij wonen hier in Buiten Wittevrouwen op loopafstand van de Maliebaan waar de chique kantoren van de SS stonden en zo dichtbij het Maliebaan Station waar efficiënt de SS opdrachten werden uitgevoerd. En daar staat nu een monument, 70 jaar na de oorlog, waarop de 1239 namen van de Joods slachtoffers uit de stad Utrecht in Jerusalemsteen staan gegraveerd.

En vandaag liggen hier deze vier struikelstenen, precies 80 jaar na 1943, het jaar dat de familie Meijerson uit dit huis is vertrokken op weg naar Westerbork en hun dood in Auschwitz.

Ik zeg het nog maar een keer:

Rabbi Halevi zei ooit: "Gedenken is de ademhaling van de ziel"

Daarom kunnen wij hier vandaag zeggen: met iedere stolpersteen er bij kan onze straat en onze stad kan weer iets beter ademhalen.

BIJ HET MONUMENT :

Een monument pas 70 jaar na de oorlog! Het is wel laat ...

Ik citeer weer Rabbijn Jacobs:

Het is wel erg laat. Velen zagen de herinnering graag vervagen. Maar is het te laat? Of is het nu juist het geijkte moment vanwege het opkomend antisemitisme en andere vormen van discriminatie?

In ons land worden we geconfronteerd met vluchtelingen die () gevormd zijn door een regime () en een opvoeding die niet past binnen onze Nederlandse samenleving. Want hier willen we dat wederzijds begrip en tolerantie naar andersdenkenden hoog in het democratische vaandel staan. Nederland moet onvoorwaardelijk openstaan voor ieder medemens in nood.

Daarom zijn wij verplicht om () hen de richting aan te geven (naar een vrij en veilig land) zoals de Barmhartige (in het heilige boek) dat ook heeft gedaan aan Aartsvader Abraham.

En als we dat niet doen? Kijk naar de namenwand en zie het resultaat van het niet tolereren van een bepaalde groep medeburgers.

Misschien moeten, om deze les beter te beseffen vanwege zijn actualiteit, de monumenten daarom pas zoveel jaar later onthuld worden...

Wij zijn hier () bijeen om stil te staan bij hen die op brute wijze uit hun Utrecht werden weggerukt en die nu toch nog in hun eigen Utrecht zijn vereeuwigd.

Onze gedachten zijn bij hen, en dan ook en juist bij hen die volledig werden uitgeroeid met hun nazaten. Niemand kent ze meer, niemand denkt nog aan ze... alleen wij, dankzij dit monument, (en een paar struikelstenen) en een paar doodstille minuten.